

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Az EU kereskedelempolitikájának összeegyeztethetősége az európai zöld megállapodással

(saját kezdeményezésű vélemény)

(2020/C 429/10)

Előadó: **John BRYAN**

A Közgyűlés határozata:	2020.2.20.
Jogalap:	az eljárási szabályzat 32. cikkének (2) bekezdése saját kezdeményezésű vélemény
Illetékes szekció:	„Mezőgazdaság, vidékfejlesztés és környezetvédelem” szekció
Elfogadás a szekcióülésen:	2020.7.8.
Elfogadás a plenáris ülésen:	2020.9.18.
Plenáris ülés száma:	554.
A szavazás eredménye:	216/1/3
(mellette/ellene/tartózkodott)	

1. Következtetések és ajánlások

1.1. Az EGSZB üdvözlöi az európai zöld megállapodást, különösen a „termelőtől a fogyasztóig” stratégiát és a biodiverzitási stratégiát, amelyek nagyratörőek, nagy hatással lesznek az uniós mezőgazdasági termelésre és agrár-élelmiszeripari ágazatra, és központi szerepet töltenek majd be a jövőbeli kereskedelmi megállapodásokban.

1.2. Az EGSZB úgy véli, hogy az EU-nak a Covid19-válságra az európai helyreállítási terv mihamarabbi végrehajtásával kell reagálnia, hogy az uniós gazdaság – az egészségügyi és környezeti kockázatokat is figyelembe véve – a lehető leghamarabb talpra álljon, és újra teljeskörűen működjön. A zöld megállapodásnak a helyreállítás szerves részét kell képeznie.

1.3. Mivel a Covid19-válság eddig nem látott mértékű recesszióval fenyegeti a világgazdaságot, még sosem volt ekkora szükség a tisztességes, szabályokon alapuló és egyenlő versenyfeltételeket biztosító kereskedelemre mint a gazdasági talpraállás hajtóerejére. A jól működő, nyitott uniós egységes piac és nemzetközi kereskedelem kulcsfontosságú. Az EGSZB úgy véli, hogy az EU nem engedheti meg, hogy kereskedelempolitikája defenzívába szoruljon.

1.4. A Covid19-válság leglényegesebb tanulságai az EU számára a következők:

- 1) a „globális egészségzemplélet” („One Health”) fogalma, az élelmiszerbiztonság és az élelmiszer-önrendelkezés kritikus fontosságú Európa számára;
- 2) erős KAP-ra, valamint fenntartható és reziliens ellátási láncra van szükség az élelmiszerek és az egészséggel kapcsolatos alapvető termékek terén;
- 3) a válság kezeléséhez az EU-nak stabil, megfelelően finanszírozott, saját forrásokon alapuló költségvetésre van szüksége;
- 4) a kereskedelemnek és az uniós egységes piac védelmének fontos szerepe van a renacionalizáció és a brexithez hasonló fejlemények megismétlődésének a megakadályozásában.

1.5. Az EGSZB kéri, hogy egy részletes hatásvizsgálatban teljes körűen elemezzék ki, hogy a zöld megállapodás részét képező „termelőtől a fogyasztóig” stratégia és biodiverzitási stratégia milyen hatást gyakorol az uniós kereskedelmi megállapodásokra, a gazdálkodásra és az agrár-élelmiszeripari ágazatra.

1.6. Közismert, hogy a mezőgazdasági termékek kereskedelmére kulcsszerep hárul a fenntartható fejlődési célok többségének – ha nem mindegyikének – a megvalósításában, valamint hogy a WTO fontos szerepet tölt be a fenntartható fejlődési célok teljesítésében, és hatékony multilaterális kereskedelmi mechanizmus híján ez sokkal nehezebb feladat lenne.

1.7. Az EGSZB azt javasolja, hogy a zöld megállapodás részét képező „termelőtől a fogyasztóig” stratégia és biodiverzitási stratégia globális fenntarthatósági normaként képezze részét az összes jövőbeli uniós kereskedelmi megállapodásnak, elismerve, hogy a fenntartható fejlődési célok és az ennél szigorúbb normák többoldalú kereskedelmi megállapodásokba való belefoglalása, majd végrehajtása különösen nagy kihívást jelent. Azonban a kétoldalú kereskedelmi megállapodásokban rövid távon lehetségesnek tűnik a nagyobb előrelépés a fenntartható fejlődési célokkal és az alapvető környezetvédelmi és szociális normákkal kapcsolatban.

1.8. Az EU-nak garantálnia kell, hogy a kereskedelmi megállapodások nem helyezik ki a problémát és nem fokozzák az erdőirtást más országokban.

1.9. Az EGSZB szerint mindenképpen biztosítani kell, hogy az uniós mezőgazdasági termelés és agrár-élelmiszeripari ágazat életképességét és versenyképességét ne veszélyeztesse az, hogy a zöld megállapodás részét képező „termelőtől a fogyasztóig” stratégia és biodiverzitási stratégia magasabb költségeket és szigorúbb előírásokat jelent, miközben a versenytársak nem hajlandók elfogadni és alkalmazni azokat.

1.10. Az EGSZB úgy véli, hogy sokkal nagyobb összhangra és több koordinációra van szükség az olyan uniós politikák között – illetve az egyes politikákon belül –, mint a zöld megállapodás részét képező „termelőtől a fogyasztóig” stratégia és biodiverzitási stratégia, a KAP, a kereskedelempolitika, valamint a szociálpolitika.

1.11. A mezőgazdasági termelés – az EU családi gazdálkodási modelljével összhangban – kulcsszerepet játszik a zöld megállapodás részét képező „termelőtől a fogyasztóig” stratégia és biodiverzitási stratégia megvalósításában, és alapvetően fontos, hogy a mezőgazdasági termelőkre nehezedő újabb terhek ellentételezésére elegendő forrás álljon rendelkezésre a KAP költségvetésében.

1.12. Az ökológiai gazdálkodás mezőgazdasági területre történő kiterjesztésével kapcsolatban meg kell vizsgálni a termelés ebből adódó csökkenésének hatását. Intenzívebb kutatásra van szükség az „ökológiai” kifejezés jobb meghatározása és annak pontosabb megállapítása érdekében, hogy az „ökológiai” gazdálkodás pontosan mennyivel járul hozzá a globális fenntarthatósághoz, többek között a biológiai sokféleséghez.

1.13. Minden uniós kereskedelmi megállapodásnak tiszteletben kell tartania az EU állat- és növényegészségügyi rendelkezéseit, és be kell tartania az elővigyázatosság elvét.

2. Háttér

Az európai zöld megállapodás

2.1. Az európai zöld megállapodás⁽¹⁾ egy ambiciózus közlemény, mely az éghajlatváltozással és a környezettel kapcsolatos kihívások kezelése iránti elkötelezettségről tanúskodik.

2.2. A zöld megállapodás egy új növekedési stratégia, amely az Uniót olyan igazságos és virágzó társadalommá kívánja alakítani, amely korszerű, erőforrás-hatékony és versenyképes gazdasággal rendelkezik, ahol 2050-re megszűnik a nettó üvegházhatásúgáz-kibocsátás, és ahol a gazdaság növekedése nem erőforrásfüggő.

2.3. A zöld megállapodás célja az EU természeti tőkéjének védelme, megőrzése és fejlesztése, valamint a polgárok egészségének és jóllétének védelme a környezettel kapcsolatos kockázatokkal és hatásokkal szemben. Ennek az átállásnak méltányosnak és inkluzívnak kell lennie. Az embereket kell előtérbe helyezni, és figyelmet kell fordítani a régiókra, az egyes iparágakra és a munkavállalókra.

2.4. Az Európai Bizottság kijelentette, hogy a zöld megállapodás szerves részét képezi az Európai Bizottság kereskedelempolitikára vonatkozó stratégiájának, amely az ENSZ 2030-ig tartó időszakra szóló menetrendjének és a fenntartható fejlődési céloknak a megvalósítására irányul⁽²⁾.

⁽¹⁾ COM(2019) 640 final.

⁽²⁾ Fenntartható fejlődési célok.

2.5. Az európai zöld megállapodásban meghatározott fő célkitűzéseket az alábbi ábra ⁽³⁾ szemlélteti:

A „termelőtől a fogyasztóig” (F2F) stratégia és a biodiverzitási stratégia

2.6. A zöld megállapodáson belül a „termelőtől a fogyasztóig” stratégia ⁽⁴⁾ célja az, hogy az EU élelmiszerrendszerét a fenntarthatóság globális etalonjává tegye.

2.7. Az uniós biodiverzitási stratégia ⁽⁵⁾ célja a biológiai sokféleség csökkenésének visszafordítása és a természet helyreállítása.

2.8. A „termelőtől a fogyasztóig” stratégia és a biodiverzitási stratégia fő célkitűzései között szerepelnek többek között az alábbiak:

- a vegyi növényvédőszeresek használatának 50 %-os csökkentése 2030-ig,
- a tápanyagvesztés 50 %-os csökkentése és a műtrágyahasználat 20 %-os visszaszorítása 2030-ig,
- a haszonállatoknak szánt antimikrobiális szerek értékesítésének 50 %-os csökkentése 2030-ig,
- az állatjóllétre vonatkozó jogszabályok felülvizsgálata és továbbfejlesztése a tudományos eredmények alapján,
- az ökológiai gazdálkodás kiterjesztése az EU mezőgazdasági földterületeinek 25 %-ára 2030-ig,
- a kollektív kezdeményezésekre vonatkozó versenyszabályok tisztázása a mezőgazdasági termelők ellátási láncban betöltött pozíciójának megerősítése érdekében,
- zöld modell kialakítása, amely a KAP vagy a piac révén jutalmazná a mezőgazdasági termelőket a szénmegkötésért,
- 3 milliárd fa ültetése 2030-ig,
- a beporzóállományok hanyatlásának megfordítása,
- legalább 25 000 km hosszúságú folyóvíz szabályozottságának megszüntetése,
- az EU szárazföldi és tengeri területei 30 %-ának védelme,
- a fenntartható élelmiszer-fogyasztás ösztönzése és a mindenki számára megfizethető, egészséges élelmiszerek biztosításának előmozdítása.

⁽³⁾ COM(2019) 640 final – 1. ábra.

⁽⁴⁾ A „termelőtől a fogyasztóig” stratégia.

⁽⁵⁾ Biodiverzitási stratégia.

2.9. Összegezve, e stratégiák célja a megfizethető és fenntartható élelmezés biztosítása az európaiak számára, az éghajlatváltozás kezelése, a környezet védelme és a biológiai sokféleség megőrzése.

2.10. Az EGSZB üdvözlí a zöld megállapodás részét képező „termelőtől a fogyasztóig” stratégiát és biodiverzitási stratégiát, valamint az ezekben meghatározott célokat ⁽⁶⁾.

Az uniós kereskedelempolitika

2.11. Az Európai Bizottság elnöke által Phil Hogan kereskedelempolitikáért felelős biztosnak adott, 2019. decemberi megbízólevél legfontosabb üzenete az uniós kereskedelempolitikával és Európának a szabályokon alapuló multilaterális rendszerben elfoglalt helyével kapcsolatban az, hogy mindenki számára egyenlő versenyfeltételeket kell biztosítani ⁽⁷⁾. Az elnök szerint a kereskedelempolitikáért felelős biztosnak gondoskodnia kell a fenntartható fejlődési célok megvalósításáról, ezért minden új kereskedelmi megállapodásban külön fejezetet kell szentelni a fenntartható fejlődésnek.

2.12. Az EU felvázolja, hogy a stratégia célkitűzéseivel és a fenntartható fejlődési célokkal összhangban támogatni fogja a fenntartható agrár-élelmiszeripari rendszerekre való globális átállást. Külső politikái – többek között a kereskedelempolitika – révén az EU a kétoldalú, regionális és többoldalú fórumokon valamennyi partnerével együtt folytatni fogja a fenntartható élelmiszerrendszerekkel foglalkozó zöld szövetségek kialakítását. Valamennyi kereskedelmi megállapodásban biztosítani fogja a kereskedelemre és a fenntartható fejlődésre vonatkozó rendelkezések teljes körű végrehajtását és érvényesítését, többek között az uniós kereskedelmi jogérvényesítési főtisztviselő által.

3. A legfontosabb megvitandó kérdések

A kereskedelem jelentősége és értéke

3.1. 450 millió fogyasztóval és 25 000 EUR egy főre jutó GDP-vel az EU a világ legnagyobb gazdasága ⁽⁸⁾. Emellett a világ legnagyobb kereskedelmi tömbje, és 80 ország legfontosabb kereskedelmi partnere.

3.2. A kereskedelem és a beruházás alapvető fontosságú az EU számára. „A mindenki számára előnyös kereskedelem” című közlemény hangsúlyozta, hogy az Unióban több mint 36 millió munkahely, azaz a munkahelyek egyhatede függ az EU-n kívüli exporttól, és a következő 15 év globális gazdasági növekedésének 90 %-a várhatóan Európán kívül valósul meg.

3.3. Az EU és 450 millió polgára számára kritikus fontosságú az uniós egységes piacon zajló belső kereskedelem és a világpiacon egy szabad, tisztességes és szabályokon alapuló politika alapján zajló külső kereskedelem ⁽⁹⁾. 2018-ban a világ más részeivel folytatott uniós árukereskedelem értéke 3 936 milliárd EUR volt.

3.4. Az EU agrár-élelmiszeripari kereskedelmére vonatkozó statisztikák ⁽¹⁰⁾ szerint 2019 rekordév volt. Az agrár-élelmiszeripari termékek exportjának teljes értéke 151,2 milliárd EUR volt, míg az import értéke 119,3 milliárd EUR-t tett ki, így a 2019-es évre a kereskedelem összesített értéke 270,5 milliárd EUR volt. A kereskedelmi többlet 10,9 milliárd EUR-val nőtt 2018-hoz képest, és így 31,9 milliárd EUR-val rekordszintet ért el. Az élelmiszer-feldolgozó ipar létfontosságú szerepet játszik a kereskedelemben és az exportban.

3.5. Az EGSZB már korábban is felhívta a figyelmet arra, hogy az agrárkereskedelem mekkora jelentőséggel bír az uniós mezőgazdaság és agrárgazdaság jövőbeli fejlődése szempontjából a globális élelmezésbiztonság kontextusában ⁽¹¹⁾.

3.6. Az EGSZB véleményt fogadott el a következő tárgyban: „A mezőgazdaság szerepe a két- és többoldalú, illetve a regionális kereskedelmi tárgyalásokban a WTO Nairoiban tartott miniszteri konferenciájának fényében” ⁽¹²⁾. A vélemény akkor úgy fogalmazott, hogy a WTO továbbra is a kereskedelmi tárgyalások életképes és eredményes fóruma, különösen a mezőgazdaság vonatkozásában.

3.7. A WTO kudarca a többoldalú kereskedelem előmozdításában, valamint a vitarendezési mechanizmus válsága súlyos fenyegetést jelent a többoldalú megközelítésre és a szabályokon alapuló kereskedelemre.

⁽⁶⁾ Lásd az EGSZB véleményeit a „termelőtől a fogyasztóig” stratégiáról és a biodiverzitásról: „A termelőtől a fogyasztóig”: fenntartható élelmiszer-stratégia és A 2030-ig tartó időszakra szóló uniós biodiverzitási stratégia (lásd e Hivatalos Lap 51. és 259. oldalát).

⁽⁷⁾ A levelet lásd itt.

⁽⁸⁾ <https://ec.europa.eu/trade/policy/eu-position-in-world-trade/>

⁽⁹⁾ Eurostat.

⁽¹⁰⁾ https://ec.europa.eu/info/news/2019-record-year-eu-agri-food-trade-2020-mar-27_en#moreinfo.

⁽¹¹⁾ Az EGSZB véleménye: Az agrárkereskedelem jelentősége az uniós mezőgazdaság és agrárgazdaság jövőbeli fejlődése szempontjából a globális élelmezésbiztonság kontextusában (HL C 13., 2016.1.15., 97. o.).

⁽¹²⁾ Az EGSZB véleménye: A mezőgazdaság szerepe a két- és többoldalú, illetve a regionális kereskedelmi tárgyalásokban a WTO Nairoiban tartott miniszteri konferenciájának fényében (HL C 173., 2017.5.31., 20. o.).

3.8. Ez azonban nem csökkentheti egy megfelelően működő WTO-nak a globális kereskedelemben betöltött szerepét és a szabályokon alapuló többoldalú rendszer fontosságát, melyet az EU is támogat.

3.9. „A WTO reformja a világereskedelmi fejleményekhez való alkalmazkodás érdekében” című véleményében az EGSZB azon meggyőződésének adott hangot, hogy a lehető leghamarabb reformokat kell bevezetni, különösen a Vitarendezési Testület Fellebbviteli Testületének működését illetően, de szükség van arra is, hogy a WTO tagországai ambiciózusabb, rendszerszintű változtatások mellett kötelezzék el magukat. Az EGSZB által támogatott ezen javaslatok jórészt a következő három területet fedik le: munkaügyi normák és tisztességes munka, az éghajlatváltozással kapcsolatos célkitűzések, valamint az ENSZ 2030-ra elérendő fenntartható fejlődési céljai⁽¹³⁾.

3.10. Az EGSZB úgy véli, hogy az EU nem engedheti meg, hogy kereskedelempolitikája defenzívába szoruljon. Figyelemmel a Covid19-váltságra és arra, hogy az EU és a világ egésze a gazdasági talpraállásra törekszik, a kereskedelem minden eddiginél nagyobb jelentőséggel és értékkel bír.

3.11. Az EGSZB úgy véli, hogy az EU-nak ambiciózus megközelítést kell követnie a gazdasági helyreállítás ösztönzésében és előmozdításában a zöld megállapodás és az európai helyreállítási terv révén.

3.12. A zöld megállapodásnak meg kell teremtenie az egyensúlyt egyfelől a munkahelyek és a környezet védelmét is célzó, erős kereskedelem, másfelől az európai versenyképesség fenntartása között. Az is fontos, hogy a stratégia az EU-n kívülről az uniós piacra irányuló importot se hozza versenyelőnybe. Ez azokra a nem uniós ökológiai termékekre is vonatkozik, amelyeket az EU-ba importálnak. Ezeket ugyanolyan uniós szabályok szerint kell előállítani, mint amilyenek az uniós termelőkre vonatkoznak⁽¹⁴⁾. Szükség lenne egy uniós nyomomonkövethetőségi és ökológiai minőségtanúsítási rendszer bevezetésére, valamint arra, hogy az EU-ban előállított termékeket olvasható méretben külön-külön „uniós ökológiai”, illetve a nemzetközi szinten előállított termékeket „nem uniós ökológiai” címkével lássák el. Egy olyan, uniós szintű, független és dinamikus akkreditációs rendszerre is szükség lenne, amelyet jelenleg egyetlen, közhatóság alatt működő nemzeti akkreditáló testület működtet, és amely kifejezetten az ellenőrző szervek akkreditációjával és az ökológiai csalás megelőzésével kapcsolatos kérdésekkel foglalkozna az ökológiai ágazatban folytatott tevékenységek során.

3.13. Kulcsfontosságú az uniós egységes piac hatékony és megfelelő működése. Az EGSZB nagyon határozottan úgy véli, hogy az uniós piacokat nem szabad nemzeti hatáskörbe visszahelyezni.

3.14. Az EGSZB elismeri a szabályokon alapuló, mindenki számára egyenlő versenyfeltételeket jelentő kereskedelem fontosságát és értékét, és azt, hogy a kereskedelem nagymértékben hozzá fog járulni a Covid19-váltságot követő gazdasági helyreállításához.

A kereskedelem és a fenntartható fejlődés

3.15. A fenntartható fejlődés azt jelenti, hogy a jelen szükségleteit úgy elégítjük ki, hogy közben biztosítjuk, hogy az eljövendő generációk is kielégíthessék majd igényeiket. Az ENSZ 2030-ig tartó időszakra szóló menetrendje 17 főbb fenntartható fejlődési célt és 169 alcélt határoz meg.

3.16. A „termelőtől a fogyasztóig” stratégia és a biodiverzitási stratégia a fenntartható fejlődési céloknál sokkal messzebb megy, és új kritériumrendszert határoz meg azzal a szándékkal, hogy megteremtse a „fenntarthatóság új globális etalonját”.

3.17. Az uniós jog előírja, hogy az uniós szakpolitikáknak, beleértve a kereskedelem- és a versenypolitikát is, elő kell mozdítaniuk a fenntartható fejlődést. Az uniós kereskedelempolitika biztosítani igyekszik, hogy a gazdasági fejlődés kéz a kézben járjon a társadalmi igazságossággal, az emberi jogok tiszteletben tartásával, valamint szigorú munkaügyi és környezetvédelmi normákkal, miközben védi az EU növényegészségügyi előírásait, és betartja az elővigyázatosság elvét.

3.18. Az EGSZB az évek során több véleményt is kiadott a kereskedelem és a fenntartható fejlődés különféle vonatkozásairól, így „A kereskedelemre és a fenntartható fejlődésre vonatkozó fejezetek az uniós szabadkereskedelmi megállapodásokban”⁽¹⁵⁾ és „A kereskedelem és a beruházások fő szerepe a fenntartható fejlesztési célok teljesítése és végrehajtása terén”⁽¹⁶⁾ című véleményt.

⁽¹³⁾ <https://www.eesc.europa.eu/hu/node/63550>.

⁽¹⁴⁾ Lásd: Az ökológiai ágazatra vonatkozó jogszabályok: https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/farming/organic-farming/legislation_hu.

⁽¹⁵⁾ Az EGSZB véleménye: *A kereskedelemre és a fenntartható fejlődésre vonatkozó fejezetek az uniós szabadkereskedelmi megállapodásokban* (HL C 227., 2018.6.28., 27. o.).

⁽¹⁶⁾ Az EGSZB véleménye: *A kereskedelem és a beruházások fő szerepe a fenntartható fejlesztési célok teljesítése és végrehajtása terén* (HL C 129., 2018.4.11., 27. o.).

3.19. Az előbbi véleményben az EGSZB sürgette az Európai Bizottságot, hogy alkalmazzon ambiciózusabb megközelítést a kereskedelemre és a fenntartható fejlődésre vonatkozó fejezetekben foglalt kötelezettségvállalások tényleges érvényesíthetőségének megerősítése tekintetében, és kiemelte, hogy ezek a fejezetek szűk megközelítést alkalmaznak a fogyasztói érdekekkel kapcsolatban. Kiemelte továbbá a belső tanácsadó csoportok működésével kapcsolatos finanszírozási és erőforrásbeli problémákat, valamint a szankciók alkalmazását.

3.20. Az utóbbi véleményben az EGSZB úgy vélte, hogy a fenntartható fejlődési célok, valamint a Párizsi Megállapodás alapvetően meg fogja változtatni a globális kereskedelmi menetrendet, különösen az ipari termékek kereskedelme és a mezőgazdasági kereskedelem terén. Azonban az EGSZB azt is megjegyezte, hogy a fenntartható fejlődési célok jogilag nem kötelező erejűek, és nincsenek erre vonatkozó vitarendezési mechanizmusok. A vélemény hangsúlyozta, hogy a felelős üzletvitel kulcsszerepet játszik a fenntartható fejlődési célok megvalósításának elősegítésében, és a magánszektor döntő hatást fejt ki ezen a téren. Arra kérte továbbá az Uniót, hogy végezzen teljes körű hatásvizsgálatot arról, hogy milyen valószínű hatásokkal járhat a fenntartható fejlődési célok és a Párizsi Megállapodás végrehajtása az EU kereskedelmi és versenypolitikájára, többek között a mezőgazdaságra nézve.

3.21. Közismert, hogy a mezőgazdasági termékek kereskedelmére kulcsszerep hárul a fenntartható fejlődési célok többségének – ha nem mindegyikének – a megvalósításában, valamint hogy a WTO fontos szerepet tölt be ennek elérésében, és hogy hatékony multilaterális kereskedelmi mechanizmus híján ez sokkal nehezebb feladat lenne⁽¹⁷⁾.

3.22. A zöld megállapodás részét képező „termelőtől a fogyasztóig” stratégiával és biodiverzitási stratégiával, valamint az uniós kereskedelempolitikával és a fenntartható fejlődéssel kapcsolatban többek között az alábbi fontos kérdések merülnek fel: Mennyire realisztikus, hogy az EU a fenntartható fejlődési céloknál ambiciózusabb előírásokat határozzon meg és azokat meg is valósítsa? Rá tudja-e venni az EU a kereskedelmi partnereit a fenntartható fejlődési célok végrehajtására? Milyenre sikerül az EU-nak elfogadtatnia a fenntartható fejlődési célokat és/vagy a „termelőtől a fogyasztóig” stratégiát és a biodiverzitási stratégiát a jövőbeli kereskedelmi tárgyalások során? Milyen költségekkel fog jární a zöld megállapodás az európai mezőgazdasági termelőkre és az agrárágazatra nézve? Milyen hatással lesz az EU kereskedelmi versenyképességére?

3.23. Az EGSZB úgy véli, hogy az EU-nak végre kell hajtania azt a jogszabályt, amely előírja a vállalatok számára a teljes beszállítói láncuk átvilágítását a környezeti és a társadalmi kockázatok, valamint az emberi jogi jogsértések beazonosítása, megelőzése és enyhítése érdekében.

Érvényre juttatás

3.24. Az EU-nak jobban kell fókuszálnia a fenntartható fejlődési célok és a szabadkereskedelmi megállapodásokban foglalt előírások érvényre juttatására és végrehajtására. Az egyre részletesebbé és inkluzívabbá váló kereskedelmi megállapodások összes vonatkozásának megfelelő és szigorú ellenőrzése, végrehajtása és érvényre juttatása nagyon fontos, különösen mivel a fenntartható gazdasági fejlődés olyan területeit érintik, mint a környezetvédelem és az éghajlatváltozás. Az olyan kiemelt kérdések nyomon követésére, mint többek között az erdőirtás, a legújabb technológiákat kell alkalmazni, például azokat, amelyek a Közös Kutatóközpont (JRC)⁽¹⁸⁾ rendelkezésére állnak.

3.25. A nyomonkövetési és az érvényre juttatási eljárásoknak világosnak, gyorsnak, hatékonynak és pénzügyi szempontból átláthatónak kell lenniük; a költségeket tisztességesen meg kell osztani, figyelembe véve, hogy a kisebb mezőgazdasági termelők számára mi megfizethető.

Közlekedés és energia

3.26. A zöld megállapodásnak sokkal nagyobb hangsúlyt kell fektetnie a közlekedési és energiapolitikára. A közlekedés a globális szén-dioxid-kibocsátás 24 %-áért felelős (és 2030-ra várhatóan eléri a teljes kibocsátás 40 %-át⁽¹⁹⁾). A szélesebb energiafelhasználás mellett fokozott ellenőrzést követel, valamint a megújuló energiaforrások nagyobb mértékű ösztönzését.

⁽¹⁷⁾ Lásd a 12. lábjegyzetet.

⁽¹⁸⁾ https://ec.europa.eu/info/departments/joint-research-centre_hu.

⁽¹⁹⁾ Az EGSZB véleménye: Az uniós kereskedelmi és beruházási politikák szerepe az EU gazdasági teljesítményének ösztönzésében (HL C 47., 2020.2.11., 38. o.), különösen az 5. fejezet, amely a kereskedelmet és a fenntartható fejlődést tárgyalja, különös tekintettel a fenntartható fejlődési célokra és Párizsra.

A zöld megállapodás részét képező „termelőtől a fogyasztóig” stratégia és biodiverzitási stratégia

3.27. A zöld megállapodás részét képező „termelőtől a fogyasztóig” stratégiának és biodiverzitási stratégiának határozottan támogatnia kell az európai mezőgazdasági termelők és az agrárágazat gazdasági fenntarthatóságát, és javítaniuk kell a piacok működését, hozzájárulva egy gazdasági, környezetvédelmi és társadalmi szempontból fenntarthatóbb agrár-élelmiszeripari ágazat megteremtéséhez. Ez összhangban áll az EGSZB „fenntartható gazdaság, amelyre szükségünk van” elképzelésével⁽²⁰⁾.

3.28. Az EGSZB átfogó uniós élelmiszer-politikáról szóló véleménye⁽²¹⁾ arra szólított fel, hogy fenntarthatóbb élelmiszer-politikát kell kidolgozni az Unióban, amelynek célja a fenntartható élelmiszerrendszerekből származó, egészséges étrend biztosítása, a mezőgazdaság táplálkozási és ökoszisztéma-szolgáltatásokkal való összekapcsolása, továbbá olyan ellátási láncok biztosítása, amelyek az európai társadalom valamennyi szegmensében gondoskodnak a közegészségről.

3.29. A „termelőtől a fogyasztóig” stratégiában számos olyan elképzelés van, amely ezekben a véleményekben is szerepel, és az EGSZB új lendülettel járult ehhez hozzá.

3.30. Ami a növényvédő szerek használatának csökkentésére vonatkozó konkrét javaslatot illeti, a mezőgazdasági termelőknek képeseknek kell lenniük e termékek helyett olyan biztonságos és fenntartható alternatívákat találni, amelyek megvédik a terméshozamot, és elhárítják az élelmezésbiztonságot fenyegető veszélyeket. A fenntartható alternatív növényvédelmi megoldások bevezetéséhez kulcsfontosságú a megbízható tudományos alapokon nyugvó kutatás és innováció.

3.31. A műtrágyahasználat csökkentésének is megbízható tudományos alapokon kell nyugodnia, beleértve a tápanyag-gazdálkodási terveket, a talajtesztelést, a növények tápanyagigényének kielégítését, a precíziós tápanyag-kijuttatást és a talaj tápanyag-egyensúlyának fenntartását.

3.32. Az antimikrobiális szerek használatának csökkentése az emberi egészség és a biztonságosság szempontjából kritikus fontosságú (globális egészségzsemlélet⁽²²⁾).

3.33. Az állategészségügy és állatjólét javítása fontos és kívánatos cél, de sajnos a piacon nem mindig nyeri el jutalmát, és a költségei sokszor nem térülnek meg. A KAP nagyon szigorú szabályokat alkalmaz, amelyek garantálják, hogy Európában az állattenyésztés a világ legszigorúbb visszakövethetőségi, állategészségügyi és állatjóléti, valamint környezetvédelmi előírásainak megfelelően történjen. A nemzetközi kereskedelemben az állatjóléti előírások kölcsönössége a harmadik országokkal kötött kereskedelmi megállapodások egyik alapvető követelménye kell, hogy legyen.

3.34. Az antimikrobiális szerek, növényvédő szerek és műtrágyák felhasználására vonatkozó, a „termelőtől a fogyasztóig” stratégiában megállapított csökkentési célokkal összefüggésben összehasonlító elemzés segítségével figyelembe kell venni az elmúlt években több tagállamban is elért haladást.

3.35. Az ökológiai gazdálkodás nagyobb mezőgazdasági területre történő kiterjesztésével kapcsolatban meg kell vizsgálni a termelés ebből adódó csökkenésének hatását. Intenzívebb kutatásra van szükség az „ökológiai” kifejezés jobb meghatározása és annak pontosabb megállapítása érdekében, hogy az „ökológiai” gazdálkodás pontosan mennyivel járul hozzá a globális fenntarthatósághoz. Továbbá előfordulhat, hogy az ökológiai gazdálkodás termelési költségei magasabbak, viszont ez a kiskereskedelmi árakban nem feltétlenül tükröződik. Ez fenntarthatatlanná teheti a magasabb költségekkel járó ökológiai gazdálkodást. Az EU-nak értékelnie kell azt is, hogy a felár/életképesség szempontjából milyen piaci hatással jár az ökológiai gazdálkodás négyeszes növekedése.

A KAP és a zöld megállapodás részét képező „termelőtől a fogyasztóig” stratégia és biodiverzitási stratégia

3.36. A KAP jelenlegi reformfolyamata 2018-ban kezdődött, a 2018 júniusában benyújtott jogalkotási javaslatokkal⁽²³⁾. Az új KAP merészebb célokat tűz ki, különösen a környezetvédelem és az éghajlatváltozás vonatkozásában.

3.37. Az új KAP-ra vonatkozó javaslatok a következő konkrét célkitűzéseket határozzák meg:

— a mezőgazdasági üzemek fennmaradását biztosító jövedelemnek és az üzemek rezilienciájának a támogatása EU-szerte az élelmezésbiztonság fokozása céljából,

⁽²⁰⁾ Az EGSZB véleménye: A fenntartható gazdaság, amelyre szükségünk van (HL C 106., 2020.3.31., 1. o.).

⁽²¹⁾ Az EGSZB véleménye: A civil társadalom hozzájárulása egy átfogó uniós élelmiszer-politika kidolgozásához (HL C 129., 2018.4.11., 18. o.).

⁽²²⁾ <https://onehealthjp.eu/about/>.

⁽²³⁾ https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/budget-may2018-modernising-cap_en.pdf.

- a piacorientáltság fokozása és a versenyképesség növelése, többek között a kutatás, a technológia és a digitalizáció előtérbe helyezésével,
- a mezőgazdasági termelők helyzetének javítása az értékláncban,
- hozzájárulás az éghajlatváltozás mérsékléséhez és az ahhoz való alkalmazkodáshoz, valamint a fenntartható energia hasznosításának terjedéséhez,
- a fenntartható fejlődés és a természeti erőforrásokkal – például a vízzel, a talajjal és a levegővel – való hatékony gazdálkodás támogatása,
- hozzájárulás a biológiai sokféleség védelméhez, az ökoszisztéma-szolgáltatások gyarapítása, valamint az élőhelyek és a tájak védelme,
- a fiatal mezőgazdasági termelők vonzása, valamint a vállalkozásfejlesztés előmozdítása a vidéki területeken,
- a foglalkoztatás, a növekedés, a társadalmi befogadás és a helyi fejlődés előmozdítása a vidéki területeken, a biogazdaságot és a fenntartható erdőgazdálkodást is beleértve,
- az uniós mezőgazdaság által az élelmiszerekkel és az egészséggel kapcsolatos társadalmi igényekre – többek között a biztonságos, tápláló és fenntartható módon termelt élelmiszerek, valamint az állatjólét iránti igényre – adott válasz javítása.

3.38. Az új KAP kifejezetten előírja, hogy a közvetlen kifizetések feltétele a szigorúbb környezetvédelmi és éghajlatváltozással kapcsolatos követelmények alkalmazása. A tagállamoknak ökorendszereket kell felkínálniuk, hogy támogassák a mezőgazdasági termelőket a kötelező előírásokon túlmutató gyakorlatok alkalmazásában.

3.39. Az új KAP-ra vonatkozó javaslatok meghatározzák, hogy a vidékfejlesztésre szánt nemzeti előirányzatok legalább 30 %-át környezetvédelmi és éghajlat-politikai intézkedésekre kell fordítani. A KAP teljes költségvetésének várhatóan 40 %-a járul hozzá az éghajlat-politikai fellépéshez ⁽²⁴⁾.

3.40. A KAP keretében a tagállamoknak stratégiai terveket kell kidolgozniuk, amelyek meghatározzák, hogy hogyan teljesítsék a KAP konkrét célkitűzéseit. A tagállamok a közösen meghatározott eredménymutatók felhasználásával megállapítják a programozási időszakban elérni kívánt célokat.

3.41. Az elmúlt két évben az uniós intézmények már jelentős előrelépést értek el a KAP-javaslatokkal kapcsolatos munkában, ezért nagyon fontos, hogy a zöld megállapodás részét képező javaslatok kései megjelenése ne fordítsa vissza ezt a folyamatot. A KAP-stratégiai terveknek az uniós zöld megállapodással való összehangolása nehéz lesz, de meg kell oldani.

Az uniós piac iránya és a tisztességes ár

3.42. A „termelőtől a fogyasztóig” stratégia és a biodiverzitási stratégia világosan kimondja, hogy EU-ban az átlagos mezőgazdasági termelő kb. feleannyit keres, mint az átlagos munkavállaló a gazdaság egészében.

3.43. A fenntartható jövedelemhez fontos, hogy az európai mezőgazdasági termelők tisztességes, a termelési költségeket meghaladó árat kapjanak a piacon az élelmiszerért. A „termelőtől a fogyasztóig” stratégiának olyan irányt kell mutatnia a piacnak, hogy az európai mezőgazdasági termelők által követett szigorú élelmiszer-termelési előírások fontosak, és ezeket meg kell fizetni. A „termelőtől a fogyasztóig” stratégiának ezt meg kell valósítania olyan kezdeményezésekkel, amelyek a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok tilalmára ⁽²⁵⁾, az önköltség alatti áron történő értékesítés elkerülésére vagy annak biztosítására vonatkoznak, hogy tisztességes legyen a piaci árnak az ellátási lánc szereplői közötti megoszlása.

Költségvetés

3.44. A többéves pénzügyi keretre vonatkozó javaslatok – többek között a KAP költségvetésének reálértéken való 9 %-os csökkentése – nem egyeztethetőek össze a zöld megállapodás részét képező „termelőtől a fogyasztóig” stratégiával és biodiverzitási stratégiával.

3.45. Ha teljesíteni akarjuk a stratégiák célkitűzéseit, akkor nem szabad csökkentenünk a KAP költségvetését. A költségvetést éppen hogy növelni kell, ha figyelembe akarjuk venni a mezőgazdasági termelőkre háruló többletterheket és az inflációt, és meg akarjuk védeni a termelők alaptámogatását, valamint az agrártámogatási rendszereket a vidékfejlesztési programon belül.

⁽²⁴⁾ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/hu/IP_18_3985.

⁽²⁵⁾ Az EGSZB véleménye az élelmiszer-ellátási lánc javításáról (HL C 440., 2018.12.6., 165. o.).

3.46. Ellentételezni kell minden olyan termelés- és bevételcsökkenést, amely a mezőgazdasági termelőknél e stratégia végrehajtásából fakadóan jelentkezik.

3.47. Az EGSZB megismétli, hogy támogatja az uniós költségvetés növelését annak érdekében, hogy az megfelelő finanszírozást nyújthasson a KAP számára, illetve az új szakpolitikai célkitűzések eléréséhez és az azonosított kihívások kezeléséhez ⁽²⁶⁾.

Tudományos alap

3.48. Az éghajlat-politikai fellépésnek a gazdaságok tevékenységének pontos mérésén kell alapulniuk. A metánkibocsátás elszámolása jelenleg nem tükrözi a legfrissebb tudományos eredményeket ⁽²⁷⁾, és a mezőgazdasági termelők nem kapnak ellentételezést a legelőik és a sövényásvaik általi szénmegkötésért. A „termelőtől a fogyasztóig” stratégiának és a biodiverzitási stratégiának kezelnie kell ezeket a kérdéseket annak érdekében, hogy az ágazat általi összes kibocsátás és megkötés tisztességesen és pontosan legyen elszámolva.

Méltányos átállás

3.49. Az új zöld szakpolitika keretében kiemelkedően fontos, hogy az átállás mindenki számára méltányos legyen. Az új szakpolitika megvalósításának költségeiből mindenkinek ki kell vennie a részét, a mezőgazdasági termelőktől és a feldolgozóktól kezdve a kiskereskedelmen át a fogyasztókig. Ki kell dolgoznunk a „senki se maradjon le” ⁽²⁸⁾ koncepciót, és meg kell védenünk a legkiszolgáltatottabb helyzetben lévőket az új politika nem kívánt következményeitől.

Az előírások egyenértékűségének biztosítása

3.50. Az állat- és növényegészségügyi intézkedések alkalmazásáról szóló, 1995. évi WTO-megállapodás kiterjed az élelmiszer-biztonsági, állat- és növényegészségügyi szabályok alkalmazására. Az 5. cikk (7) bekezdése az elővigyázatosság elvéről szól, amely ma már a Lisszaboni Szerződésben is szerepel. Bármely ennek módosítására irányuló, nem multilaterális szintű kísérlet erőteljesen befolyásolná a világkereskedelmi rendszert, illetve magának az állat- és növényegészségügyi megállapodásnak a jövőbeli hitelességét is ⁽²⁹⁾.

3.51. Az EU-nak ragaszkodnia kell hozzá, hogy az EU-ba exportáló harmadik országok jóval szigorúbb egyenértékű szociális, környezetvédelmi, állatjóléti és növényegészségügyi előírásoknak feleljenek meg, amelyek hasonlóak az európai mezőgazdasági termelőkre vonatkozó előírásokhoz. Az előírásoknak meg nem felelő importtermékek nem szoríthatják ki a kiváló minőségű európai terményeket, amelyek természetesen megfelel a „termelőtől a fogyasztóig” stratégia és a biodiverzitási stratégia szigorúbb előírásainak. Ugyanakkor Európa nem szervezheti ki kibocsátásáthelyezés útján az éghajlat-politikai céljainak teljesítését.

3.52. Az EU-nak emellett mindenképpen ellen kell állnia a kísértésnek, hogy olyan jelentős engedményeket tegyen a mezőgazdaság terén, mely veszélyeztetné a hazai termelést. Az EU-nak továbbá meg kell szüntetnie a mezőgazdaságban – jellemzően az állat- és növényegészségügyi megállapodással és a kereskedelem technikai akadályairól szóló egyezményrel kapcsolatban – alkalmazott kettős mércék partnerországbeli alkalmazását.

Munkaiügyi kérdések

3.53. A kutatások szerint a szabadkereskedelmi megállapodások megfelelő eszközt jelentenek a partnerországok munkaiügyi helyzetének javítására ⁽³⁰⁾. Az ILO egy 2016-os tanulmányában több mint 260 szabadkereskedelmi megállapodás közül 76-ban vizsgálta meg a munkaiügyi rendelkezéseket, és arra a következtetésre jutott, hogy a technikai együttműködés, az ellenőrzési mechanizmusok és a civil társadalom részvétele több ágazatban is hozzájárul a munkajogi helyzet javulásához.

Hatásvizsgálat

3.54. A jogszabályok akkor megfelelőek, ha azokat a bevezetésük előtt alapos vizsgálatnak vetik alá. A zöld megállapodás részét képező „termelőtől a fogyasztóig” stratégiában és biodiverzitási stratégiában javasolt összes intézkedést részletes szabályozási hatásvizsgálatnak kell alávetni, mielőtt azokról bármilyen politikai vagy szabályozói döntés születne.

⁽²⁶⁾ <https://www.eesc.europa.eu/hu/our-work/opinions-information-reports/opinions/cap-legislative-proposals>.

⁽²⁷⁾ Allen, M.R., Shine, K.P., Fuglestvedt, J.S., Millar, R.J., Cain, M., Frame, D.J. és Macey, A.H., (2018): *A solution to the misrepresentations of CO₂-equivalent emissions of short-lived climate pollutants under ambitious mitigation*. npj Climate and Atmospheric Science, 1(1), 16. o.

⁽²⁸⁾ Az EGSZB véleménye: *Senki se maradjon le* (HL C 47., 2020.2.11., 30. o.).

⁽²⁹⁾ Lásd a 12. lábjegyzetet.

⁽³⁰⁾ Dr. Evita Schmiege: *Innovation in the social pillars of sustainable development* (Német Nemzetközi és Biztonsági Intézet – SWP).

Az erdészeti ágazat és az erdőirtás

3.55. Az erdős területek Unióbeli növelése pozitív lépés, amely nagyon kedvező hatással lesz az éghajlatváltozásra. Az erdősítés azonban erőteljes finanszírozást igényel, hogy a mezőgazdasági termelők ne szenvedjenek el jövedelemkiesést, tekintve a befektetés időtartamát.

3.56. Az uniós kereskedelempolitikának nagyon tudatosan kell törekednie arra – a zöld megállapodásban és a „termelőtől a fogyasztóig” stratégiában foglalt célok elérésével összhangban –, hogy az EU-ba irányuló import ne fokozza az erdőpusztulást a nem uniós kereskedelmi partnerországokban. Példa erre a Mercosur országokból (Brazília) származó marhahús- és szójaimport, az Ausztráliából származó marha- és juhhúsimport és az Indonéziából származó pálmaolajimport.

3.57. Az EGSZB arra kéri az Európai Bizottságot, hogy tájékoztassa alaposabban az európai fogyasztókat az erdőirtás által jelentett kihívásokról, és jobban tudatosítsa bennük e problémákat a termékek környezeti címkézésének javításával, valamint egy európai erdőirtás-figyelő rendszer és egy előrejelző mechanizmus révén.

3.58. Az EGSZB kéri az Európai Bizottságot, hogy a helyi lakossággal együttműködésben támogassa a kiirtott erdők területének újraerdősítését és az erdőtelepítést, különösen Latin-Amerikában, a szubszaharai Afrikában és a feltörekvő országokban. Az Európai Bizottságnak pénzügyi támogatást és technikai segítségnyújtást is kell biztosítania a harmadik országok számára (az államokat és a nem állami szereplőket is beleértve), különösen az „öserdők” ökoszisztémáinak megőrzése érdekében.

3.59. Az EGSZB arra kéri az Európai Bizottságot, hogy javítsa az importált termékekre elhelyezett „erdőirtástól mentes” címkék minőségét és hitelességét, és ennek érdekében ösztönözze az eszközök konvergenciáját és a meglévő tanúsítási rendszerek kibővítését, távérzékeléses módszert használva térképezze fel a földhasználatot, valamint támogassa a termelőket az ellátási láncok mentén megvalósuló ellenőrzések végrehajtásában és megerősítésében.

4. A Covid19-válság hatásai

4.1. A koronavírus okozta válság rámutat arra, hogy mennyire kiszolgáltatottak vagyunk a globalizált termelési láncokkal és a jól időzített („just-in-time”) nemzetközi kereskedelemmel szemben, ami megakadályozza, hogy sokkhatás esetén rendelkezünk az olyan alapvető árukkal, mint a maszkok, alapvető gyógyszerek stb. Ehhez hasonló válságok újra be fognak következni. Az iparban, a mezőgazdaságban és a szolgáltatások terén végzett tevékenységek áthelyezésének lehetővé kell tennie a nemzetközi piacokkal szembeni nagyobb autonómia kialakítását, a termelési módszerek feletti ellenőrzés visszaszerzését és a tevékenységek környezeti és társadalmi szempontú átalakításának elindítását.

4.2. A világjárvány emlékeztetett bennünket a természettel való szoros kapcsolatunkra, valamint a a biológiai sokféleség védelmének és az erdőirtás megelőzésének szükségességére.

4.3. A jelenleg zajló Covid19-válság annyira súlyos hatással van a világgazdaságra, hogy a Nemzetközi Valutaalap (IMF) szerint a világ az 1930-as évekbeli nagy gazdasági világválság óta nem nézett szembe súlyosabb gazdasági recesszióval.

4.4. Az IMF előrejelzése szerint a világ GDP-je 2020-ra várhatóan 3 %-kal csökken, míg más előrejelzések a globális lassulás mértékét 2,3 % és 4,8 % közé teszik, az értékét pedig 2 és 4 billió USD közöttire becsülik. Az IMF 2020-ra az USA-ban 5,9 %-os, az euróövezetben pedig 7,5 %-os gazdasági visszaesést prognosztizál⁽³¹⁾. Az EU GDP-je 2020 második negyedévében 15 %-kal csökkent, és a gazdaság összességében várhatóan 7 %-kal esik vissza 2020-ban⁽³²⁾.

4.5. A nagy gazdasági világválság egyik súlyos következménye az élelmezésbiztonság és az élelmiszer-önrendelkezés hiánya volt, amely több európai országban és az USA egyes államaiban élelmiszerhiányt és éhínséget okozott, ez pedig zavargásokhoz és a szélsőséges politikai erők megjelenéséhez vezetett.

4.6. A Covid19-szükséghelyzet egyik fő tanulsága az élelmezésbiztonság és az élelmiszer-önrendelkezés jelentősége az EU számára, és ez ismételten rávilágít arra, hogy kritikus fontosságú az EU-ban a megfelelően finanszírozott KAP.

4.7. A Covid19-szükséghelyzetnek meg kell erősítenie a KAP fontosságát az EU számára⁽³³⁾, valamint meg kell erősítenie a KAP-nak az EUMSZ 39. cikkében foglalt eredeti szakpolitikai célkitűzéseit, nevezetesen:

- a mezőgazdasági népesség megfelelő életszínvonalának biztosítását, különösen a mezőgazdaságban dolgozók egy főre jutó jövedelmének növelésével,
- a fogyasztók elfogadható ár ellenében történő ellátásának biztosítását.

⁽³¹⁾ <https://blogs.imf.org/2020/04/14/the-great-lockdown-worst-economic-downturn-since-the-great-depression/>.

⁽³²⁾ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=CELEX:52020DC0456>.

⁽³³⁾ Az EGSZB véleménye a KAP-ra vonatkozó jogalkotási javaslatokról, HL C 62., 2019.2.15., 214. o.

4.8. Nem lehet eléggé hangsúlyozni annak fontosságát, hogy az EU határozott gazdaságpolitikai lépésekkel reagáljon a Covid19 miatti vészhelyzetre. A mezőgazdaság terén az Európai Bizottság eddigi válaszlépései kiábrándítóak voltak: a piaci szükséghelyzeti intézkedések csupán 78 millió EUR összegű finanszírozásban részesültek.

4.9. Az európai gazdaságnak a Covid19-válságot követő újraélnkítéséhez az EU elindította a NextGenerationEU helyreállítási tervet további 750 milliárd euró összegben, amely az EU költségvetésével együtt a 2021–2027 közötti időszakra összesen 1 850 milliárd EUR-t tesz ki.

4.10. Nem lehet eléggé hangsúlyozni annak fontosságát, hogy az EU határozott gazdaságpolitikai lépésekkel reagáljon a Covid19-szükséghelyzetre. Az Európai Bizottság válaszlépéseinek elő kell segíteniük a gazdaság, az élelmezésbiztonság, a fenntartható ellátási láncok, a globális egészségzempléthez kapcsolódóan az orvostechinikai eszközökkel való ellátottság, valamint a mezőgazdasági termelés és az agrár-élelmiszeripari szektor helyreállítását és megerősítését, illetve a környezet védelmét.

Kelt Brüsszelben, 2020. szeptember 18-án.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Luca JAHIER
